

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 4955/15
M.M.
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 22. listopada 2019.
u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,
Ksenija Turković,
Aleš Pejchal,
Pauliine Koskelo,
Tim Eicke,
Jovan Ilievski,
Raffaele Sabato, *suci*,
i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,
uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 8. siječnja 2015. godine,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila Vlada i odgovor na
očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. M.M., hrvatski je državljanin, rođen je 1958. godine i živi u Zagrebu. Predsjednik je odobrio zahtjev podnositelja da se njegov identitet ne otkrije javnosti (pravilo 47. stavak 4.). Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupala gđa L. Horvat, odvjetnica iz Zagreba.
2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. L.-u, sinu podnositelja zahtjeva, rođenom 1992. godine, dijagnosticirana je Crohnova bolest te je liječen kortikosteroidnom terapijom.

5. U listopadu 2012. godine kod L.-a je pronađena jedna ručno motana cigareta koja je sadržavala marihuanu. Kaznena prijava koja je u tom pogledu podnesena protiv njega naknadno je odbijena jer je pronađena količina droge bila vrlo mala zbog čega je riječ bila tek o neznatnom kaznenom djelu.

6. Prema navodima podnositelja zahtjeva, u noći 26. ožujka 2013. godine, L. je došao u spavaću sobu svojih roditelja, zazivajući ocu i vičući na majku, govoreći joj da mu je „upropastila život“. Sljedeće je večeri L. bacio stolicu i razbio prozor. Podnositelj zahtjeva i njegova supruga zabrinuli su se da je L.-ovo čudno ponašanje uzrokovano drogama.

7. Dana 28. ožujka 2013. L.-ova majka posjetila je njihovu obiteljsku liječnicu i rekla joj da je zabrinuta za L.-a jer je prekinuo kortikosteroidnu terapiju te je priznala da povremeno koristi marihuanu. Liječnica ju je uputila Centru za zaštitu mentalnog zdravlja te je zakazala termin za nju i podnositelja zahtjeva kako bi sljedećeg dana otišli na savjetovanje i odlučili o poduzimanju dalnjih koraka.

2. Sporni događaj i kazneni postupak protiv L.-a

8. Navečer, 28. ožujka 2013. godine, podnositelj zahtjeva razgovarao je sa svojim sinom, a u tom je trenutku L. počeo galamiti pa je razgovor prestao. Zabrinut da je njegov sin opet uzimao drogu, podnositelj zahtjeva nazvao je operatera hitnih službi tražeći intervenciju rekavši da ima problema sa sinom. Ubrzo nakon toga, stigli su policijski službenici M.R. i D.P. Podnositelj zahtjeva sreo ih je u dvorištu na udaljenosti od stotinjak metara od njegove kuće. Točan sadržaj razgovora koji je uslijedio sporan je između stranaka.

9. Prema navodima podnositelja zahtjeva, rekao je policijskim službenicima da je njegov sin uzeo drogu i da je galamio. Pitao ih je hoće li hitna pomoć odvesti L.-a u psihiatrijsku ustanovu. Policijski službenici odgovorili su da se hitna pomoć poziva samo za osobe pod teškim utjecajem opojnih sredstava ili osobe u komi. Budući da je L. u međuvremenu zaspao, podnositelj zahtjeva rekao je policijskim službenicima da ga ne bude te se na kraju složio da više nema potrebe za njihovom intervencijom.

10. Prema navodima u službenom policijskom izvješću, podnositelj zahtjeva rekao je policijskim službenicima da je proteklih nekoliko dana dolazilo do nesuglasica između njega i njegovog sina. Mjerodavni dio službenog policijskog izvješća glasi kako slijedi:

„.... L. se zadnje vrijeme čudno ponaša na način da govori neke stvari koje nemaju veze sa ničim te [podnositelja zahtjeva] to zabrinjava a njih dvojica su i večeras pričali nakon čega je L. otišao spavati u svoju spavaću sobu, a [podnositelj zahtjeva] je pozvao policiju jer je želio samo popričati s nekim jer ga L. ne sluša ... [Podnositelju zahtjeva] smo rekli da pokuša s L. razgovarati i uputiti ga da zatraži liječničku pomoć. Isto tako pitali smo ga da li je bilo kakvog nasilja u obitelji, na što nam je imenovani rekao da nije te da L. sada spava te nas je zamolio da ga ne budimo i da s njim ne razgovaramo kako ga nebi uznenimirili, jer stvarno ništa nije učinio na što bi policija trebala reagirati već je [podnositelj zahtjeva] samo tražio savjet i razgovor. Također smo ga pitali da li je potrebno pozvati hitnu medicinsku pomoć na što nam je isti rekao da nije potrebno te da će on vidjeti sa njegovom doktoricom da ga pregleda i pomogne mu kako bi se dalje liječio ...“

11. Budući da nije bilo potrebe za dalnjom intervencijom policije, policijski su službenici napustili kuću podnositelja zahtjeva.

12. Sljedeće jutro, 29. ožujka 2013. godine, L. je nasmrt izbo svoju majku i baku. Protiv njega je pokrenut kazneni postupak zbog dviju optužbi za teško ubojstvo. Psihijatrijskim vještačenjem, određenim za potrebe kaznenog postupka, utvrđeno je da boluje od paranoidne shizofrenije. Smješten je u psihijatrijsku ustanovu.

13. Tijekom tog postupka podnositelj zahtjeva dao je izjavu da je 28. ožujka 2013. godine oko 23.00 sata pozvao policiju zbog čudnog ponašanja svog sina. Ubrzo nakon toga, susreo se s dvojicom policijskih službenika stotinjak metara od svoje kuće jer nije htio uznenimiriti sina prisustvom policije. Podnositelj zahtjeva rekao je policijskim službenicima da je njegov sin uzeo drogu i da bi ga trebalo odvesti psihiyatru. Međutim, jedan od službenika odgovorio je da se u psihijatrijske ustanove odvode samo ovisnici u teškom stanju. Na pitanje koje su postavili policijski službenici podnositelj zahtjeva odgovorio je da njegov sin nije bio nasilan, ali da je bilo „glasnijeg razgovora“ i da je njegov sin dan ranije razbio prozor. Podnositelj zahtjeva očekivao je da će doći hitna pomoć, no to se nije dogodilo, a budući da je njegov sin u međuvremenu zaspao, podnositelj je rekao policijskim službenicima da ga ne bude te su na kraju zaključili da nema potrebe za njihovom intervencijom. Podnositelj zahtjeva također je izjavio da L. nikada nije prijetio da će ubiti svoju majku, već joj je rekao da je „smeće“ i da „mu se gadi“.

3. Kazneni postupak protiv policijskih službenika

14. Dana 14. srpnja 2014. podnositelj zahtjeva podnio je kaznenu prijavu protiv policijskih službenika M.R.-a i D.P.-a te protiv šefa policije u Z., N.P.-a, zbog optužbi za zlouporabu položaja i ovlasti. Tvrđio je da nisu pravilno reagirali na njegovu prijavu da njegov sin ima ozbiljnih psihičkih problema i da je uzimao drogu. Policijski službenici odvratili su podnositelja zahtjeva od pozivanja hitne pomoći i smještanja sina u psihijatrijsku ustanovu tvrdeći da je takav smještaj rezerviran za teže slučajeve zlouporabe droga ili za osobe u komi.

15. Dana 2. veljače 2015. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta („Državno odvjetništvo“) odbio je kaznenu prijavu podnositelja zahtjeva na temelju činjenice da nije bilo naznaka da su policijski službenici počinili navedeno kazneno djelo ili da inače nisu izvršili svoje dužnosti. Tijekom svojih izvida, Državno odvjetništvo pribavilo je snimku razgovora podnositelja zahtjeva s operaterom hitnih službi uoči događaja. Mjerodavni dio njegove odluke glasi kako slijedi:

„Obzirom na kontradiktornost u obavijesnim navodima samog [podnositelja zahtjeva] te i razlike u njegovom kazivanju od onoga što su naveli [policijski službenici M.R. i D.P.] obavijesno i u sastavljenom izvješću povodom intervencije pribavljene su snimke komunikacije kritične večeri.

Tako je iz snimaka vidljivo kako [podnositelj zahtjeva] poziva [operatera hitnih službi] te govori kako mu je sin nadrogiran, da [podnositelj zahtjeva] ne zna što [učiniti] i kako [to učiniti], da se to dosad nije dogadalo, a operater ga pita da što treba policiju, a [podnositelj zahtjeva] govori da ne zna da li policiju ili hitnu. Nadalje operater ... ga pita da li je sin u komi, a [podnositelj zahtjeva] odgovara da nije, da su prije 2-3 dana primijetili da je promijenio ponašanje i da je sada došao kući. Nakon navedenog operater ga spaja sa policijom te [podnositelj zahtjeva] govori policijskom službeniku da mu je sin ‘nadrogiran’ i da je ‘prvi put takva nekakva situacija’, da ima par dana da je [L.] promijenio ponašanje i da ne zna da li da ga on vodi u bolnicu i da misli da [L.] neće pristati na to. Zatim policijski službenik uzima osobne podatke [podnositelja zahtjeva i L.-a] i adresu gdje žive te pita [podnositelj zahtjeva] da li sin sada radi nered u kući, na što [podnositelj zahtjeva] odgovara da ne radi, da je [podnositelj zahtjeva] sada probao pričati sa njim, da je počeo vikati, da se maknuo, da je sin jučer napravio scenu sa majkom, da je napravio ‘malo nereda i tako’. Također, policijski službenik pita [podnositelj zahtjeva] da li zna koju drogu uzima L., tko mu je daje, gdje uzima, a [podnositelj zahtjeva] govori da nema pojma, da zna da [L.] nekad zapali ‘travu’, da za druge droge ne zna, da je to tek sada počelo, da se sin razbolio ‘od Chrona’, da je prestao piti tablete, da je bio normalan dečko, da je bio na studiju u [Z.], pa se razbolio, pauzira, pa je to valjda psihički pritisak. Nakon toga policijski službenik uzima broj telefona [podnositelj zahtjeva] i govori da će uputiti tamo kolege i da će vidjeti što dalje.

Nadalje, iz snimaka kritične večeri je vidljivo kako policijski službenik nakon toga zove drugog policijskog službenika i govori osobne podatke i kaže da je [podnositelj zahtjeva] dojavio da je njegov sin uzeo nekakvu drogu, da više po kući, a i da je jučer radio scene po kući i da odu tamo.

Nakon navedenog policijski službenik povratno javlja što je utvrđeno te govori kako su utvrdili da se ‘taj’ sa ‘ćaćom raspravlja’ i da mu je otac rekao da se drogira, a ‘ovaj’ je negirao, da je spominjao doktoricu i da će ići na liječenje u centar i to je to. Operater zatim pita da li ima nasilja, a policijski službenik govori da nema ...

Isto tako, a vezano uz postupanje policijskih službenika kritične noći posebno se bitnim ukazuje i snimka dojave [podnositelj zahtjeva] nakon ubojstava kada [podnositelj zahtjeva] opet zove [operatera hitnih službi], a operater ga spaja sa policijom te [podnositelj zahtjeva] dojavljuje ubojstva i, između ostalog govori kako je sinoć bila ‘neka ophodnja’, a policijski službenik ga pita, između ostalog da što je bila policija i nije ništa vidjela, a [podnositelj zahtjeva] na to navodi kako ‘nije bilo problema, nije policija kriva apsolutno ništa’.“

4. Pristup informacijama

16. U rujnu 2013. godine podnositelj zahtjeva zatražio je od operatera hitnih službi da mu dostavi kopiju poziva koji je uputio u noći 28. ožujka 2013. godine (vidi stavak 8. ove odluke).

17. Dana 26. rujna 2013. ravnatelj te službe obavijestio je podnositelja zahtjeva da su prema domaćem zakonu sve informacije i snimke poziva upućenih i primljenih od strane operatera hitnih službi kvalificirane kao „ograničene“ i da je pristup takvim informacijama dopušten samo određenim državnim dužnosnicima u obavljanju službenih dužnosti. Naveo je i da će operater omogućiti pristup traženim informacijama na temelju zahtjeva suca ili drugog nadležnog tijela, u skladu s važećim zakonodavstvom.

18. Dana 27. rujna 2013. podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za osiguranje dokaza Općinskom судu u Z. Zatražio je da se osigura snimka njegovog telefonskog poziva policiji od 28. ožujka 2013. godine kako bi se ocijenilo ima li dovoljno osnova za podnošenje tužbe protiv države zbog navodnog propusta policije da osigura pravo na život njegove supruge i majke.

19. Dana 28. studenog 2013. Općinski je sud prihvatio podnositeljev zahtjev te je pribavio snimku tog poziva.

20. Podnositelj zahtjeva nakon toga je zatražio od Općinskog suda da mu dostavi kopiju snimke. Njegov je zahtjev odbijen jer je na snimci bio postavljen jasan znak „zabranjeno kopiranje“. U svom odgovoru na zahtjev podnositelja zahtjeva od 18. lipnja 2014. godine, predsjednik Općinskog suda istaknuo je da ne postoje prepreke za podnositelja zahtjeva da pokrene parnični postupak, naglašavajući da će u takvom postupku moći zatražiti i koristiti snimku kao dokaz, nakon što ga zapravo odluči pokrenuti.

5. Parnični postupak

21. Dana 27. lipnja 2016. podnositelj zahtjeva podnio je građansku tužbu za naknadu štete protiv države Općinskom судu u Z. zbog smrti svoje supruge i majke. Predložio je da se snimka njegovog poziva operateru hitnih službi koristi kao dokaz u postupku.

22. U odgovoru na tužbu od 19. rujna 2016. godine, država je porekla odgovornost za bilo kakvu nastalu štetu.

23. Sud je zakazao ročište za 21. rujna 2016. godine.

24. Dana 7. rujna 2016. odvjetnica podnositelja zahtjeva zatražila je da se ročište odgodi zbog njezine nemogućnosti da pristupi tom ročištu. Osim toga, predložila je i da Općinski sud prekine postupak s obzirom na podnositeljev predmet o istoj stvari koji je u tijeku pred Sudom, tvrdeći da je riječ o „prethodnom pitanju“ koje će biti presudno za ishod parničnog postupka podnositelja zahtjeva pred nacionalnim sudovima.

25. Dana 11. siječnja 2017. Općinski sud u Z. prihvatio je prijedlog podnositelja zahtjeva i prekinuo je postupak do zaključka predmeta pred Sudom, navodeći da:

„.... obzirom ovaj sud u predmetnoj pravnoj stvari zbog naravi same tužbe također mora utvrditi da li je u konkretnom slučaju došlo do propusta organa države u smislu da li su isti znali ili mogli znati da je postojala opasnost za život članova obitelji [podnositelja] onog 29. ožujka 2013. godine, ovaj sud je zauzeo stav temeljem kojeg on smatra oportunim iz tih razloga prekinuti predmetni parnični postupak do okončanja prije pnavedenog postupka [na temelju zahtjeva br. 4955/15] koji se po zahtjevu [podnositelja zahtjeva] vodi pred Europskim sudom za ljudska prava ...“

26. Gore navedena odluka ukinuta je povodom žalbe.

27. Podnositelj zahtjeva zatim je zatražio zastoj postupka na temelju članka 186. Zakona o parničnom postupku, s ciljem postizanja nagodbe u predmetu. Dana 20. travnja 2018. Općinski sud zastao je s postupkom na jednu godinu.

28. U podnesku podnositelja zahtjeva Sudu od 18. ožujka 2019. godine, njegova odvjetnica pozvala je Sud da doneše odluku u predmetu, a bez koje „podnositelj zahtjeva ne može dokazati odgovornost države“.

B. Mjerodavno domaće pravo

29. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske, Zakona o obveznim odnosima i Zakona o sustavu državne uprave, koje su bile na snazi u relevantno vrijeme, citirane su u predmetu *Branko Tomašić i drugi protiv Hrvatske* (br. 46598/06, stavci 18., 22. i 23., 15. siječnja 2009.).

30. Mjerodavnim odredbama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama), koje su bile na snazi u relevantno vrijeme, predviđeno je kako slijedi:

Sadržaj tužbe

Članak 186.

„Tužba treba sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak ...“

Osiguranje dokaza

Članak 272.

„Ako postoji opravdana bojazan da se neki dokaz neće moći izvesti ili da će njegovo kasnije izvođenje biti otežano, može se u tijeku, a i prije pokretanja parnice predložiti da se taj dokaz izvede.“

31. U svojoj odluci U-III-2314/2006, donesenoj 21. veljače 2007. godine, Ustavni sud Republike Hrvatske presudio je kako slijedi:

„Ustavni sud ... napominje da su za postojanje javnopravne odgovornosti države za štetu u smislu članka 13. Zakona o sustavu države uprave u konkretnom slučaju trebale biti kumulativno ispunjene tri pravne pretpostavke: - prvo, nezakoniti ili nepravilan rad tijela države uprave ... - drugo, postojanje štete koja je zbog toga nastala podnositeljima, i - treće, uzročna veza između nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne uprave i nastale štete podnositeljima (pri čemu je bitno dokazati da je nastala šteta neposredna posljedica nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne uprave, to jest da šteta ne bi nastala da njega nije bilo). ...

Nadležni sudovi pogrešno smatraju, naime, da je za javnopravnu odgovornost Republike Hrvatske za štetu bitno postojanje volje ili pristanka da se nezakonitim ili nepravilnim radom [javne uprave] oštete prava i interesi trećeg, odnosno da bez ispunjenja voljnog elementa nema ni nezakonitog, odnosno nepravilnog rada tijela državne uprave, kao prve pretpostavke odgovornosti države za štetu u smislu članka 13. Zakona o sustavu državne uprave.

Ustavni sud u tom smislu ističe da je Zakonom o sustavu državne uprave ustanovljen sustav objektivne odgovornosti Republike Hrvatske za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne i javne uprave, koji se temelji na načelu uzročnosti (*causa*), a ne na načelu krivnje (*culpe*).

Primarna i neposredna odgovornost države za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne i javne uprave poseban je izraz načela vladavine prava, jedne od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske utvrđene u članku 3. Ustava.
...“

32. U svojoj odluci U-III-5624/2013, donesenoj 24. studenog 2016. godine, Ustavni sud Republike Hrvatske presudio je kako slijedi:

„U postupku [pred redovnim sudovima], koji je prethodio ustavnosudskom, predmet spora bio je zahtjev podnositeljice da joj tuženica Republika Hrvatska naknadi štetu, zbog zadobivenih povreda prilikom štetnog događaja kada je ranjena iz vatre nogoružja, a do koje je došlo nepravilnim radom određenih policijskih službenika ...

ESLJP je u presudi *Bljakaj i drugi protiv Hrvatske* utvrdio povredu prava na život iz članka 2. Konvencije ... budući da je zaključio da propust policije da žurno reagira na objektivne naznake opasnosti koju je određeni pojedinac predstavljao za društvo u cjelini, a koja se potom realizirala u ubojstvu koje je on počinio ...

Ustavni sud, prihvatajući stajališta utvrđena u presudi *Bljakaj i drugi protiv Hrvatske* i primjenjujući ih na konkretni slučaj, ocjenjuje da su opći zaključci ESLJP-a iz navedene presude koja se odnosi na isti štetni događaj [kao i ovaj predmet], u pogledu ispunjenja pozitivnih obveza države da zaštiti živote osoba pod svojom jurisdikcijom u pogledu primjerenosti policijske reakcije suprotni zaključcima koje su o istom pitanju izveli nadležni sudovi u osporenim presudama.

Slijedom navedenog, Ustavni sud utvrđuje da u obrazloženjima presuda [nadležnih] sudova ... nisu dani dostatni, relevantni i uvjerljivi razlozi na kojima bi se temeljila ocjena o (ne)postojanju uzročne veze između nezakonitog ili nepravilnog rada djelatnika tuženice i nastanka štetnog događaja ...

Stoga, Ustavni sud, sagledavajući postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku, kao jedinstvenu cjelinu, smatra da je osporenim presudama nižestupanjskih sudova i Vrhovnog suda, podnositeljici povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.“

33. U svojoj odluci Rev-844/2016-2, objavljenoj 16. srpnja 2019. godine, Vrhovni sud Republike Hrvatske presudio je kako slijedi:

„Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da im tuženica naknadi materijalnu i nematerijalnu štetu za koju tužitelji tvrde da joj je prouzročila tuženica nezakonitim i nepravilnim radom policijskih službenika, uslijed kojeg je njihov sin ... preminuo ...“

Odredbom čl. 127. Zakona o policiji ... propisana je odgovornost Republike Hrvatske za štetu koju policijski službenik ... počini trećim osobama, osim ako se dokaže da je policijski službenik postupao sukladno propisima o načinu obavljanja policijskih poslova.

Nadalje, Republika Hrvatska odgovara, u smislu odredbe čl. 13. Zakona o sustavu državne uprave ... za štetu koja se građanima, pravnoj osobi ili drugoj stranci nanese nezakonitim i nepravilnim radom tijela državne uprave ...

Za postojanje odgovornosti Republike Hrvatske za štetu u smislu citirane zakonske odredbe potrebno je ispunjenje sljedećih pretpostavki: 1) da postoji nezakonit ili nepravilan rad tijela državne uprave...; 2) da je nastala šteta i 3) da postoji uzročna veza između spomenutog rada i nastale štete.

Nezakonitim radom se smatra svako djelovanje suprotno odredbama i načelima važećeg pravnog poretka, dok nepravilno djelovanje znači postupanju suprotnom pravilima struke koje odudara od uobičajene metode rada u državnom tijelu, odnosno postupanje protivno svrsi [samog tog tijela] koji je određena ili ponašanje suprotno zahtjevu koji bi u javnom interesu valjalo ostvariti normalnim obavljanjem službe ili djelatnosti. ...“

PRIGOVORI

34. Podnositelj je prigovorio na temelju članka 2. Konvencije, zasebno i u vezi s člankom 13., da država nije ispunila svoju pozitivnu obvezu da zaštići živote njegove supruge i majke.

35. Podnositelj je nadalje prigovorio na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da mu je pravo na pristup суду bilo neopravdano ograničeno jer su vlasti odbile dostaviti mu zatražen dokaz.

PRAVO

36. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članke 2., 6. i 13. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glase kako slijedi:

Članak 2.

„1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom...“

Članak 6. stavak 1.

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj ...“

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom, čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

A. Tvrđnje stranaka

37. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva jer nikada nije podnio tužbu za naknadu štete protiv države prije podnošenja svojih prigovora Sudu. U tom bi postupku domaći sudovi bili pozvani ispitati je li došlo do bilo kakvih propusta policije i je li postojala uzročno-posljedična veza između postupanja policijskih službenika i smrti podnositeljeve supruge i majke.

38. Nakon što je saznala za činjenicu da je podnositelj zahtjeva u međuvremenu podnio tužbu za naknadu štete protiv države, Vlada je napomenula da je to učinio tek nakon razmjene očitovanja stranaka u ovom predmetu, što pokazuje da podnositelj zahtjeva također smatra da takav postupak predstavlja odgovarajući način postupanja za njegove prigovore.

39. Podnositelj zahtjeva nije se složio s Vladom. Pozivajući se na zaklučke Suda u predmetima *Branko Tomašić i drugi protiv Hrvatske* (br. 46598/06, stavci 41. - 44., 15. siječnja 2009.) i *Skendžić i Krznarić protiv Hrvatske* (br. 16212/08, stavci 67. - 69., 20. siječnja 2011.), tvrdio je da ne mora podnijeti građansku tužbu za naknadu štete protiv države zbog neizvjesnosti njezinog ishoda i visokih troškova parničnog postupka. Podnio je kaznenu prijavu protiv policijskih službenika, a čim je shvatio da ih država neće kazneno goniti, podnio je zahtjev Sudu u roku od šest mjeseci.

B. Ocjena suda

40. Sud ponavlja da je načelo supsidijarnosti jedno od temeljnih načela na kojima počiva sustav Konvencije. To znači da je mehanizam za zaštitu temeljnih prava uspostavljen Konvencijom supsidijaran nacionalnim sustavima za zaštitu ljudskih prava. Konvencija državama članicama ne određuje niti jedan unaprijed zadani način na koji bi u svojem unutarnjem pravu trebale osigurati djelotvornu provedbu Konvencije. Izbor najprikladnijeg sredstva za postizanje tog cilja u načelu je stvar odluke domaćih vlasti koje su u stalnom kontaktu s ključnim čimbenicima u svojim zemljama i u boljem su položaju za ocjenu mogućnosti i resursa koje im daju njihovi domaći pravni sustavi (vidi, primjerice, *Sisojeva i drugi protiv Latvije* (brisanje) [VV], br. 60654/00, stavak 90., ECHR 2007-I).

41. U skladu s člankom 35. stavkom 1. Konvencije Sud predmet može razmotriti tek nakon što se iscrpe sva domaća pravna sredstva. Svrha je članka 35. državama ugovornicama dati priliku da spriječe ili isprave povrede za koje se navodi da su ih počinile, prije nego što se ti navodi podnesu Sudu (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Paksas protiv Litve* [VV], br. 34932/04, stavak 75., ECHR 2011 (izvadci)). Stoga prigovor podnesen Sudu prvo treba podnijeti odgovarajućim nacionalnim sudovima, barem u biti, u skladu s formalnim pretpostavkama domaćeg prava i unutar propisanih rokova. Presuditi drugačije ne bi bilo u skladu sa supsidijarnim karakterom sustava Konvencije (vidi *Gavril Yosifov protiv Bugarske*, br. 74012/01, stavak 42., 6. studenoga 2008.). Obveza iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava zahtjeva da se podnositelj na uobičajen način posluži pravnim sredstvima koja su učinkovita, dostačna i dostupna u odnosu na svoje prigovore temeljem Konvencije (vidi *Vučković i drugi protiv Srbije* (preliminarni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih predmeta, stavak 71., 25. ožujka 2014.; *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, stavak 30., 20. srpnja 2004.; i *Sammut i Visa Investments Limited protiv Malte* (odl.), br. 27023/03, 28. lipnja 2005.).

42. S tim u vezi, Sud ponavlja da, u odnosu na materijalni prigovor na temelju članka 2. Konvencije da država nije poduzela odgovarajuće pozitivne mjere radi zaštite života osobe, mogućnost ostvarenja naknade štete za smrt osobe općenito će i u uobičajenim okolnostima predstavljati primjerenu i dostačnu zadovoljštinu (vidi gore citirani predmet *Branko Tomašić i drugi*, stavak 38., i u njemu citirane predmete).

43. U ovom predmetu, podnositelj zahtjeva krivi policiju jer nije poduzela sve razumne i primjerene korake kako bi spriječila ubojstva njegove supruge i majke. Prvo je nastojao uvjeriti Sud da je spriječen u pokretanju parničnog postupka protiv države zbog odbijanja vlasti da mu odobre pristup snimci njegova poziva operateru hitnih službi. Međutim, u lipnju 2016. godine, nakon razmjene očitovanja u kontekstu postupka pred Sudom, podnositelj zahtjeva ipak je podnio tužbu za naknadu štete protiv države. O tom je postupku obavijestio Sud tek u ožujku 2019. godine (vidi stavak 28. ove odluke).

44. Ne ulazeći u moguće posljedice propusta podnositelja zahtjeva da pravovremeno obavijesti Sud o razvoju događaja u svom predmetu, Sud primjećuje kako slijedi.

45. Građanska tužba podnositelja zahtjeva povodom koje se trenutačno vodi postupak pred Općinskim sudom u Z. odnosi se na nematerijalnu štetu koju je navodno pretrpio zbog propusta policije da spriječi smrt njegove supruge i majke (vidi stavak 21. ove odluke). Drugim riječima, upravo će u tom postupku domaći sudovi biti pozvani ispitati – prema domaćem pravu i prema Konvenciji, koja se izravno primjenjuje u Hrvatskoj – odgovornost države za bilo kakav propust državnih tijela da spriječe tragične događaje od 29. ožujka 2013. godine (vidi stavak 25. ove odluke).

46. Točno je da u predmetu *Branko Tomašić i drugi* Sud nije smatrao da podnositelji zahtjeva moraju podnijeti tužbu kako bi iscrpili domaća pravna sredstva. Međutim, za razliku od ovog predmeta, u predmetu *Branko Tomašić i drugi* središnje pitanje bile su navodne manjkavosti nacionalnog pravnog okvira zaštite života ljudi od postupaka opasnih kriminalaca (vidi gore citirani predmet *Branko Tomašić i drugi*, stavci 39. - 42.). Sud također napominje da dodatni čimbenici na koje se pozvao za neprihvatanje tužbe kao pravnog sredstva koje se mora iscrpiti u predmetu *Branko Tomašić* (gore citiran, stavak 41.) više nisu primjenjivi jer je razvojem sudske prakse razjašnjeno da je odgovornost države objektivna, pod uvjetom da je utvrđeno da je došlo do nezakonitog ili nepravilnog rada državne uprave i da postoji njegova uzročno-posljeđična veza s nastalom štetom (vidi stavke 31., 32. i 33. ove odluke; vidi također *Bljakaj i drugi protiv Hrvatske*, br. 74448/12, stavak 76., 18. rujna 2014.). Nadalje, činjenica da je Sud u predmetu *Skendžić i Krznarić* (gore citiran) – koji se odnosi na postupovnu obvezu države da učinkovito istraži nestanak srodnika podnositelja zahtjeva za koji je bila odgovorna policija – utvrdio da podnositelji i dalje mogu tvrditi da su žrtve iako im je dosuđena naknada štete povodom građanske tužbe ne podrazumijeva nužno da je u okolnostima ovog predmeta, koji se odnosi na gubitak života koji je posljedica djelovanja privatne osobe, podnositelj zahtjeva bio posve oslobođen podnošenja tužbe protiv države.

47. Podnositelj zahtjeva stoga pogrešno ukazuje na to da mu je „potrebna presuda Suda kako bi dokazao odgovornost države na domaćoj razini“ (vidi stavak 28. ove odluke). Umjesto toga, ono što treba učiniti – i što je doista već učinio – jest prvo iznijeti sve svoje tvrdnje pred domaćim sudovima, pružajući im tako priliku da isprave svaku moguću povredu članka 2. Konvencije. Tek nakon okončanja tog postupka podnositelj zahtjeva može se obratiti međunarodnom tijelu kao što je Sud (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Bljakaj i drugi*, stavci 141. - 42.).

48. Isti zaključak vrijedi i za prigovor na temelju članka 6. Sud smatra da se svaki prigovor koji se odnosi na potencijalnu nepoštenost parničnog postupka, uključujući nedostatak pristupa dokazima, može podnijeti i ocijeniti tek nakon što se taj postupak okonča na domaćoj razini (vidi, primjerice, *Vojnović protiv Hrvatske* (odl.), br. 4819/10, 26. lipnja 2012.).

49. S obzirom na gore navedeno, u ovoj fazi, prigovori podnositelja zahtjeva na temelju članaka 2. i 6. preuranjeni su i moraju se odbaciti na temelju članka 35. stavaka 1. i 4. Konvencije.

50. Konačno, u mjeri u kojoj podnositelj zahtjeva prigovara temeljem članka 13. Konvencije da nije imao na raspolaganju djelotvorno pravno sredstvo, čak i prepostavljujući da bi podnositelj mogao imati dokazivu tvrdnju na temelju članka 2. Konvencije, Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva mogao pokrenuti kazneni postupak protiv policijskih službenika i podnijeti građansku tužbu za naknadu štete protiv države i da je to i učinio (usporedi gore citirani predmet *Bljakaj i drugi*, stavci 141. - 42.). U skladu s

tim, ovaj je prigovor očigledno neosnovan i mora se odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 3. točkom (a) i stavkom 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 21. studenog 2019.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarška 24/6, 10 000 Zagreb
QIBI 72400496524